

Dienst
Logopedie

INFORMATIE VOOR DE PATIËNT

Dysfagie

Slikproblemen

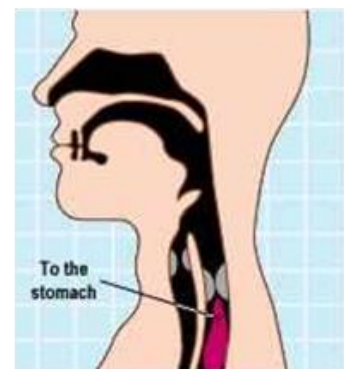
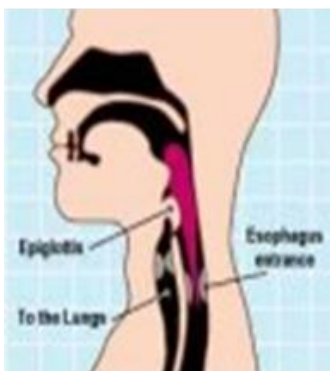
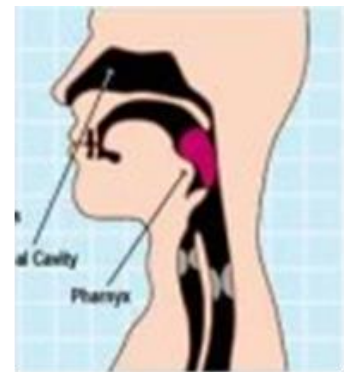
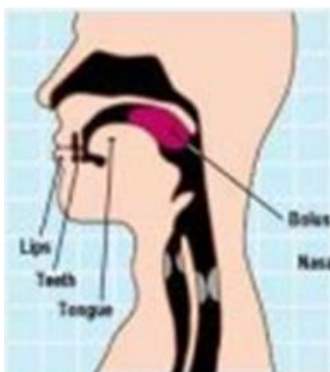

Wat is dysfagie?

We spreken van een slikprobleem, of dysfagie, wanneer het transport van drank of voeding via de mond, keel en de slokdarm naar de maag verstoord is. Hierdoor kan voeding en/of speeksel in de luchtwegen terecht komen. Men eet of drinkt vaak minder wanneer het slikken moeilijk verloopt, waardoor bijkomende problemen zoals uitdroging of ondervoeding kunnen optreden.

Hoe verloopt het normale slikproces?

Een slikbeweging is een zeer complex en snel verlopend proces. In normale omstandigheden is slikken een automatisme waarbij we niet moeten nadenken. Het verloopt in vier fasen:

- De voorbereidende orale fase: de voeding wordt in de mond gebracht, gemalen en vermengd met speeksel. De voedselbrok wordt gemaakt.
- De orale transportfase: de tong transporteert de voedselbrok naar de keel.
- De keelfase of faryngale fase: de neusholte en de luchtpijp wordt afgesloten en de voedselbrok wordt via de keelholte naar de slokdarm gebracht. Dit gebeurt reflexmatig.
- De slokdarmfase of oesofagale fase: de voedselbrok zakt verder naar beneden, via de slokdarm naar de maag.

Mogelijke oorzaken van dysfagie

- Een normaal verouderingsproces eventueel gecombineerd met een algemene achteruitgang of een ontbrekende/ slecht passende gebitsprothese.
- Een hersenletsel
 - CVA,
 - tumor,
 - Trauma,
 - ...
- Degeneratieve aandoening (ziekte van Parkinson, Multiple Sclerose, ALS,...).
- Sommige medicatie.

Wat kan er fout lopen?

Enkele voorbeelden

Symptoom	Mogelijke oorzaak
Kwijlen/leken van voedsel uit de mond	Onvoldoende lipspanning/lipsluiting Verminderde gevoeligheid
Voedsel blijft volledig of gedeeltelijk achter in de mond	Verminderde beweeglijkheid en/of kracht van de tong
Gevoel dat voedsel achterblijft in de keel	De spieren in de keel werken onvoldoende waardoor voeding achterblijft
Er wordt gehoest tijdens of na het slikken	Men heeft zich verslikt en voedsel loopt in de luchtwegen
De stem klinkt borrelend na het slikken	Er bevindt zich nog voedsel ter hoogte van de stembanden

Risico's van dysfagie

- Ondervoeding en dehydratie: als eten of drinken moeilijker gaat, zal men bepaalde voeding vermijden of minder eten of drinken. Zo kan men ongewenst gewicht verliezen of ontstaat uitdroging.
- Aspiratiepneumonie: wanneer voedsel of drank in de luchtwegen terecht komen, spreken we van aspiratie. Als het voedsel of de drank onvoldoende opgehoest wordt, kan dit een longontsteking veroorzaken. Door een longontsteking zal de patiënt langer in het ziekenhuis moeten verblijven, wordt meer antibiotica gebruikt, verhoogt het risico op ondervoeding en is er een groter risico op overlijden.

- Verstikking: voedsel of drank dat in grotere hoeveelheden in de keel of luchtpijp blijft, kan de luchtweg afsluiten. De patiënt kan dan in ademnood komen en stikken.
- Sociale gevolgen: door slikproblemen is de maaltijd niet langer een aangenaam sociaal gebeuren. Sommige patiënten vermijden eten of drinken in gezelschap. Zo ontstaat dan een risico op sociale isolatie en depressie.

De taak van de logopedist

Een slikprobleem wordt multidisciplinair aangepakt. Dit betekent dat er overleg is met zowel een arts, een verpleegkundige, een ergotherapeut, een logistiek assistent, een diëtist, een familielid,...

De logopedist zal op vraag van een arts het slikprobleem observeren en onderzoeken. Aanvullend kan een slikonderzoek gevraagd worden bij de neus-, keel- en oorarts of de radioloog.

Op basis van deze onderzoeksgegevens zal men een advies formuleren welke consistenties veilig geacht worden. Voeding kan bijvoorbeeld gemalen, gemixt,... worden. Ook is het mogelijk dat dranken ingedikt moeten worden. Soms is het zo dat de patiënt - nog - niet mag slikken. Dan wordt er overgegaan naar sondevoeding.

Soms zijn alleen tips (zie verder) voldoende om het slikken veilig te laten verlopen. Soms zal er therapie gestart worden om de slikfunctie te revalideren.

Tips bij het slikken

Mogelijks werden er slikadviezen achtergelaten op de kamer. Deze adviezen zijn specifiek van toepassing voor u.

Algemene tips

- Kies een rustige en prikkelarme omgeving om te eten. Zet de televisie en radio uit. Voer geen grote gesprekken tijdens de maaltijd.
- Een persoon met een slikprobleem moet een zo normaal mogelijke houding aannemen: zittend aan tafel of zo recht mogelijk in bed. Blijf na de maaltijd ook nog even rechtop zitten.
- Neem voldoende tijd voor het eten. Reken op minstens dubbel zoveel tijd als normaal.
- Eet met normale happen en slokken.
- Zorg voor een goede mondhygiëne.

Tips voor mantelzorgers

- Bied geen drank of voeding aan bij verminderde alertheid of sufheid.
- Help de patiënt alleen als het echt nodig is. Stimuleer de persoon om zo snel/veel mogelijk zelfstandig te eten.
- Begeleid de patiënt verbaal tijdens het eten. Geef korte en duidelijke instructies. Soms moet je de patiënt duidelijk vragen om te slikken.
- Bied geen volgende hap aan als de mond nog niet volledig leeg is. Controleer de mond op eventuele voedselresten en stimuleer tot naslikken.
- Zorg ervoor dat de maaltijd een zo aangenaam mogelijk gebeuren blijft.

Voorzorgen bij verslikken

- Als de patiënt zich verslikt, moet u hem vragen goed op te hoesten. Klop niet op de rug bij verslikken.
- Bied pas opnieuw voeding of drank aan als de persoon opnieuw rustig ademt.
- Bij optreden van ademnood, alarmeer een verpleegkundige. Verwijder het voedsel uit de mond en pas eventueel het Heimlich-manoeuvre toe:

1. Ga achter de persoon staan of zitten en laat hem/haar lichtjes voorover buigen
2. Sla de armen rond zijn/ haar middenrif
3. Plaats een vuist tussen de ribbenbogen
4. Leg de andere hand over de vuist
5. Trek beide handen met een ruk schuin omhoog naar u toe.

Verdere logopedie

Gedurende de ziekenhuisopname doen wij al het mogelijke om de patiënt en zijn familie zo optimaal mogelijk te begeleiden en te behandelen.

Eenmaal de persoon ontslagen wordt, kan logopedische behandeling uiteraard nog verder gezet worden bij ons in het ziekenhuis of thuis. De patiënt met dysfagie heeft recht op 65 sessies logopedische therapie aan terugbetalingstarief. Deze kunnen gespreid worden over 2 jaar.

Contactgegevens Dienst Logopedie

Campus Aalst

Moorselbaan 164 - 9300 Aalst

- Tel: 053 72 48 73
- logopedie.aalst@olvz-aalst.be

Campus Asse

Bloklaan 5 - 1730 Asse

Campus Ninove

Biezenstraat 2 - 9400 Ninove

Nuttige adressen

- www.moeilijkslikken.nl
 - www.sliklinks.be
- www.dysphagiaonline.com
- www.nutricia.nl (klinische voeding – ziekte en voeding – voeding bij slikproblemen)
- www.nestlenutrition.com
- www.tegenkanker.be

Disclaimer

De informatie in deze brochure is van algemene aard en is bedoeld om u een globaal beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In iedere situatie, en dus ook de uwe, kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze brochure vervangt dus niet de informatie die u van uw behandelend arts reeds kreeg en die rekening houdt met uw specifieke toestand. Zijn er na het lezen van deze brochure nog vragen schrijf deze eventueel op en bespreek ze in ieder geval met uw behandelend arts.

Versie 20/04/2020